

Соломія Митреньга,
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ЮЛІУШ СЛОВАЦЬКИЙ ТА УКРАЇНА

Анотація

Робота присвячена вивченню взаємин видатного польського письменника, філософа та громадського діяча Юліуша Словацького з українською культурою та політичними процесами в Україні.

Автор систематизує та аналізує факти, що свідчать про активну участь Словацького в підтримці українського національного відродження, його співпрацю з українськими письменниками та інтелектуалами, а також його вплив на розвиток української культури та політичну думку. Розглядаються ключові аспекти діяльності Словацького в контексті українського національного руху, а також його ідеї щодо міжетнічного взаєморозуміння та співіснування на теренах Центральної Європи.

Ця стаття важлива для розуміння рольового впливу польських діячів на формування української ідентичності та культури у минулому.

***Ключові слова:** Юліуш Словацький, Україна, Кременець, «Ода до Кременецьких гір», польська література, українська література, романтизм.*

Юліуш Словацький – відома постать не лише польського, а й світового письменництва. Його ім'я сягає вершин слов'янської літератури, де він поряд з Адамом Міцкевичем постає основоположником польського романтизму.

Письменник Юлійш Словацький, виходець із Кременця (Тернопільська область, Україна), з раннього дитинства ввібрав у себе красу подільського краю, його блакитно-золоті простори, квітучі сади та мальовничі околиці. Світ української ідентичності і краси краю назавжди оселився в його душі, ставши невід'ємною частиною його творчості [3, с. 9].

Важливе місце в доробку письменника посідає українська тематика. Він щиро й глибоко відчував себе сином двох батьківщин – України та Польщі. Його твори пронизані прагненням осмислити складні стосунки між двома народами, знайти шлях до порозуміння та єднання.

Словацький випередив свій час, закликаючи до злагоди та братерства. Можливо, якби його голос був почутий, історія українсько-польських стосунків могла б піти іншим шляхом, без непотрібних непорозумінь та конфліктів.

Серед творів, де яскраво проступає українська проблематика, знаходимо не лише вірші, де поет згадує свою «малу батьківщину» – Кременець та Південну Волинь, а й масштабні поеми «Змій», «Вацлав», «Беньовський», драму «Срібний сон Саломеї» та трагедію «Мазепа» [1, с. 10].

Дмитро Павличко справедливо порівнює український патріотизм Словацького з патріотизмом Шевченка. Ця схожість виражається не лише в образах та метафорах, що описують воскресіння народного духу, але й у глибокому, релігійному переконанні обох поетів у тому, що невмирущість нації ґрунтується на її стражданнях та непокорі [4, с. 119].

Творчість Юліуша Словацького й досі залишається актуальною. Його вічне прагнення до єднання та братерства народів єднає нас і дає надію на краще майбутнє.

Творчість Юліуша Словацького, видатного польського поета-романтика, нерозривно пов'язана з Україною. Цей зв'язок простежується не лише у тематиці його творів, але й у глибинному розумінні української історії, культури та душі.

Ще за життя поета його твори здобули широку популярність в Україні. Михайло Драгоманов, відомий український діяч, у 70-х роках ХІХ століття, досліджуючи творчість Словацького, відзначав його історичні драми, присвячені українському минулому та героїчній боротьбі українського народу за свою незалежність. Драгоманов також підкреслював щиру любов поета до рідного Кременця, де він провів своє дитинство [4, с. 118].

Олена Пчілка, українська письменниця та громадська діячка, у 1910 році видала книжечку «Юліуш Словацький, його життя, творчість і зразки поезії», де детально дослідила життєвий шлях та творчість поета, визначивши його значне місце в історії польської літератури.

У другій половині ХХ століття спостерігається зростання зацікавленості українських літературознавців спадщиною Словацького. Український дослідник, у праці «Юліуш Словацький: Життя і творчість» пояснює це тим, що серед польських романтиків саме Словацький, поряд з Адамом Міцкевичем, відіграв виняткову роль у утвердженні принципів історичної достовірності, народності та патріотизму в літературі [2, с. 7].

Дослідники творчості Словацького глибоко аналізують життєвий та творчий шлях поета на тлі епохи, досліджуючи його патріотичну та інтимну лірику, а також вершини його творчості – поеми та драматичні твори. Окремо автор досліджує зв'язок творчості Словацького з Україною, підкреслюючи його глибоке розуміння української душі та щирю симпатію до українського народу [4, с. 118].

Важливо зазначити, що вплив Словацького на українську літературу також був значним. Його твори перекладали українською мовою такі відомі діячі, як Іван Франко, Леся Українка, Микола Вороний та інші.

Сьогодні Юліуш Словацький по праву вважається одним із найвидатніших польських поетів, а його творчість, глибоко пов'язана з Україною, й далі досліджується та вивчається українськими літературознавцями.

Вірш «Ода до Кременецьких гір» Юліуша Словацького є одним із найяскравіших прикладів його глибокого зв'язку з Україною. У ньому поет не просто змальовує красу подільських краєвидів, а й виражає щирю тугу за рідним краєм та прагнення до єднання з ним.

Словацький народився в Кременці, і це місто стало для нього не просто місцем народження, а й символом батьківщини. У вірші він описує мальовничі

краєвиди, які оточували його в дитинстві: гори, ліси, долини, річки. Ці образи оживають у його пам'яті, викликаючи сильні емоції:

*О гори, що височієте над моїм дитинством,
Де я блукав, шукаючи щастя,
Де я вчився любити природу
І відчувати красу світу!* [5, с. 112].

Поет не лише змальовує красу подільських краєвидів, а й указує на те, що вони мають на нього живлющий вплив. Він відчуває, як природа рідного краю наповнює його душу силою та натхненням:

*Ваші вершини, омиті сонцем,
Надихають моє серце
І дарують мені віру в майбутнє.* [5, с. 112].

Саме тому поет мріє після смерті повернутися до рідного Кременця, де його душа, сповнена тугою за батьківщиною, могла б знайти спокій і щастя:

*І коли я помру,
Нехай моє тіло буде поховано
На ваших схилах,
Щоб моя душа могла знову Злитися з вами.* [5, с. 112].

Д. Павличко відзначає, що у цьому вірші звучить традиційний для романтиків мотив «посмертної мандрівки душі й щасливого кінця подорожі в злитті із земною вітчизною людини» [5, с. 112].

Однак у вірші Словацького цей мотив не просто використовується як літературний прийом, а й виражає щирі та глибокі переконання поета. Це робить «Оду до Кременецьких гір» одним із найгеніальніших зразків світової літератури [5, с. 112].

Образ рідного міста неодноразово з'являється і в інших творах Словацького. Кременець для нього – це образ батьківщини, світ його мрій, улюблена природа, місто, що «виблискує і грає / З долини вежами, мов золоте намисто; / чарівне, як вночі, вінками вікон сяє, / Як сонцю вказує домів перлини білі, / Що перенизані смарагдами-садами...» [2, с.9].

Україна для Ю. Словацького не обмежується лише містом, де він народився. У поняття «Україна» він включає всі українські землі: Поділля, Волинь, Східну Галичину. Його захоплюють бурхливі пороги Дніпра, прекрасний золотoverхий Київ, козацьке Запорожжя, українське степове безмежжя.

Наприклад, у поемі «Змій» поет описує спокійний весняний пейзаж:

"Сонце вже встало, і його промені

Осявають землю, Вкриту зеленим килимом трав.

Птахи співають у гаях,

А вітер ледь колише гілки дерев. [5, с. 112].

Цей пейзаж свідчить про те, що Словацький щиро любив українську природу і відчував з нею глибокий зв'язок.

Творчість Юліуша Словацького є цінним внеском у світову літературу. Його вірші та поеми, пройняті щирою любов'ю до України, й далі захоплюють читачів своїм емоційним багатством та глибиною думки.

У ході роботи проаналізовано емоційний зв'язок письменника з краєм, де він народився у тематиці його творів, у глибинному розумінні української історії, культури та душі. Образ Кременця, як і образ України в цілому, пронизує творчість Словацького, який щиро любив українську природу, захоплювався красою подільських краєвидів.

Творчість Юліуша Словацького мала значний вплив на українську культуру. Його вірші та поеми перекладали українською мовою такі відомі діячі, як Іван Франко, Леся Українка, Микола Вороний та інші.

Сьогодні Юліуш Словацький по праву вважається одним із найвидатніших польських поетів, а його творчість, глибоко пов'язана з Україною, і далі досліджується та вивчається українськими літературознавцями.

Список використаної літератури

1. Гродецька В. На пошану Юліуша Словацького. Русалка Дністрова. 2008. Ч. 3. С. 10-15.
2. Воловець Л. Західноєвропейські письменники і Україна. Львів, 2000. С.7-9.
3. Зіневич Л. Українські мотиви у творчості Юліуша Словацького. Русалка Дністрова. 1993. № 19. С. 8-10.
4. Маковський С. Кременецькі джерела творчості Юліуша Словацького. збірник наукових. Тернопіль, 2006. С. 118–128.
5. Павличко Д. Юліуш Словацький. Волинські Афіни 1805–1833. збірник наукових праць. Тернопіль, 2006. С. 111–117.

Тимощук Єва,
студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ТВОРИ ЮЛІУША СЛОВАЦЬКОГО У ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Анотація

У статті розглянуто творчість Юліуша Словацького в українських літературних перекладах та досліджено вплив цього польського поета на українську культурну сферу.

Проаналізовано перші спроби перекладу творів Словацького та роль видатних перекладачів, зокрема Дмитра Павличка, Максима Рильського, Івана Франка, у відтворенні та інтерпретації поезії польського поета українською мовою.

У роботі здійснюється порівняльна характеристики різних підходів до перекладу творчості письменника, що відображає значення його майстерності в контексті літературної традиції.

Ключові слова: Юліуш Словацький, українські переклади, Дмитро Павличко, літературна традиція, культурний вплив, Микола Бажан, порівняння перекладів, переклад, Рильський, поезія, Іван Франко.